Rapport: Symposium om "Phenomenological Psychopathology in Child and Adolescent Psychiatry – A Neglected Precision Tool"

34th European Congress of Psychiatry (EPA), 31. marts 2026

Farshid Monshizadeh Tehrani

Børn og Ungdomspsykiatrisk Klinik - Holbæk

Afdeling for Børn og Ungdomspsykiatri

Region Sjælland

04.04.2026

Rapport: Symposium om "Phenomenological Psychopathology in Child and Adolescent Psychiatry – A Neglected Precision Tool"

Fænomenologisk psykopatologisk tilgang sætter et særligt fokus på en dybere forståelse af patientens subjektive oplevelser. Der eksisterer både her i Danmark og internationalt en veletableret tradition for fænomenologisk psykopatologi. I Danmark er traditionen blandt andet videreudviklet gennem Copenhagen School of Phenomenological Psychopathology og operationaliseret i brugbare kliniske redskaber som Examination of Anomalous Self-Experience (EASE), som anvendes til undersøgelse af selvforstyrrelser, særligt inden for skizofrenispektret. I børne- og ungdomspsykiatrien er denne tilgang derimod kun i begrænset omfang integreret. Her ses et stigende fokus på klassifikationssystemer som ICD-10 og ICD-11, med vægt på tjeklister af observerbare symptomer. Mens diagnostiske klassifikationssystemer sikrer reliabilitet og standardisering, styrker diagnostisk konsistens og stifter et fælles sprog blandt klinikere og tværsektorielle samarbejdspartnere, indebærer den samtidig en risiko for at overse den subjektive oplevelse, hvilket kan være særligt problematisk i udredningen af børn og unge i de debuterende faser af psykotiske tilstande. På denne baggrund har vi afholdt et symposium ved 34th European Congress of Psychiatry (EPA-26) den 31. marts 2026 i samarbejde med European Psychiatric Association Psychopathology Section med henblik på at øge interessen for og fremme anvendelsen af fænomenologiske tilgang i børne- og ungdomspsykiatrien.

Symposiet satte fokus på relevansen af den fænomenologisk psykopatologiske tilgang i børne- og ungdomspsykiatrien. I specialet udgør diagnostisk usikkerhed fortsat en central udfordring. På trods af en etableret tradition inden for voksenpsykiatrien er den fænomenologiske tilgang underrepræsenteret i arbejdet med børn og unge. Her kan psykopatologien være kompliceret, idet udviklingsmæssig variation overlapper med symptompræsentationer, hvilket kan vanskeliggøre tidlig identifikation af alvorlig psykisk sygdom. Manglende tidlig identifikation kan udskyde iværksættelse af tidlig intervention og behandling, hvilket påvirker prognosen og kan medføre sekundære konsekvenser for patienter, familier og samfundet.

Moderatoren (uddannelseslæge Farshid Moshnizadeh Tehrani) introducerede indledningsvis, hvordan børne- og ungdomspsykiatrien historisk har bevæget sig mod en empirisk og adfærdsorienteret tilgang med fokus på observerbare symptomer og diagnostisk reliabilitet, baseret på klassifikationssystemer som ICD og DSM. Dette paradigmeskifte har bidraget til standardisering af diagnoser, men samtidig medført en marginalisering af patientens subjektive oplevelser. Det har skabt udfordringer, særligt i vurderingen af tidlige tegn på psykose, hvor forsinket diagnostik er forbundet med dårligere prognose og øget risiko for kliniske og sociale komplikationer.

Den første præsentation (ph.d. og uddannelseslæge Ida-Marie Mølstrøm) påpegede begrænsningerne ved strukturerede diagnostiske interviews og introducerede det fænomenologisk informerede semistrukturerede interview som et alternativt redskab. Hun fremhævede, hvordan tidlige manifestationer af alvorlig psykopatologi kan være subtile og i flere tilfælde ikke opfylde de etablerede diagnostiske kriterier. Standardiserede interviews kan fungere som en "vendingmachine"-model, hvor symptomer registreres i tjeklister som isolerede enheder, mens afgørende aspekter af den subjektive oplevelse overses. Den fænomenologiske tilgang fokuserer derimod på, hvordan en oplevelse subjektivt erfares. En fleksibel og eksplorativ interviewtilgang sikrer, at patientens oplevelsesverden belyses gennem patientens egne ord frem for bekræftelse af foruddefinerede symptomer. Dette kan bidrage til tidligere identifikation af psykisk sygdom, iværksættelse af relevante interventioner og reduktion af diagnostisk usikkerhed i komplekse kliniske forløb.

De efterfølgende oplæg af Prof. Luis Madeira uddybede selve tilgangen. Oplægget tog udgangspunkt i ungdomsalderen som en eksistentiel og udviklingsmæssig overgangsfase, hvor unge kan være præget af sårbarhed, biologisk og psykologisk forandring samt

identitetssøgning. Med udgangspunkt i Karl Jaspers' begreb "Verstehen" og introduktionen af heterologisk empati blev der argumenteret for, at den unges oplevelse er grundlæggende anderledes og ikke umiddelbart tilgængelig for fortolkning. Oplægget adresserede desuden epistemisk uretfærdighed, hvor unges subjektive oplevelser risikerer at blive fortolket gennem voksenorienterede og biomedicinske forståelsesrammer. Den fænomenologiske tilgang blev præsenteret som både et metodisk og etisk redskab, der beskytter den unges ret til at være kompleks og i udvikling.

I det tredje oplæg fremhævede Prof. Andrea Raballo vigtigheden af tidlig opsporing af psykose og begrænsningerne ved eksisterende risikomodeller. Selvom risikoskemaer anvendes tiltagende i psykiatrien, mangler disse ofte klinisk præcision. Ved at integrere fænomenologisk psykopatologisk beskrivelse ud fra et subjektivt udviklingsperspektiv kan tidlig sårbarhed for psykose identificeres, da den ofte manifesterer sig gennem subtile forstyrrelser i subjektiviteten, herunder selvoplevelsen. Disse oplevelser overses ofte i standardiserede vurderinger, på trods af deres betydning for tidlig diagnosticering. En tilgang med fokus på både fænomenologi og udvikling kan bidrage til et paradigmeskifte mod en mere præcis og etisk funderet model for tidlig intervention.

Ph.d. og læge Chiara Colli bidrog i det sidste oplæg med en neurobiologisk og transdiagnostisk vinkel. Hun præsenterede tvillingestudier, neuroimaging-undersøgelser samt analyser af sprog og samspillet mellem genetiske og miljømæssige faktorer. Resultaterne pegede blandt andet på den betydelige rolle, som miljømæssige faktorer som stress og udviklingsmiljø spiller for patienternes sårbarhed. Oplægget understregede vigtigheden af at integrere den biologiske tilgang med udviklingsmæssige og subjektive dimensioner for at opnå en grundig forståelse af tidlig psykisk sygdom.

Samlet set demonstrerede symposiet, at den fænomenologisk psykopatologiske tilgang er et væsentligt, men underudnyttet redskab i børne- og ungdomspsykiatrien. De nuværende symptomfokuserede tilgange risikerer at overse tidlige og klinisk væsentlige ændringer i patientens oplevelser. En styrkelse af den fænomenologiske tilgang kombineret med neurobiologiske perspektiver kan bidrage til tidligere og mere præcis diagnostik samt til en mere individualiseret og etisk reflekteret behandling.

Afslutningsvis blev der peget på behovet for en revitalisering af psykopatologisk kompetence i både uddannelse og klinisk praksis, som et essentiel skridt på vejen til at integrere fænomenologisk psykopatologi i børne- og ungdomspsykiatrien.